

บันทึก

เรื่อง การประกาศและการแก้ไขเพิ่มเติมบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง
สมาชิกสภาเทศบาลในกรณีที่จัดให้มีการเลือกตั้งใหม่

กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๔/๑๑๓๒๐ ลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยจังหวัดสมุทรปราการขอหารือแนวทางปฏิบัติในการเลือกตั้ง อันเป็นผลสืบเนื่องจากคำสั่งศาลที่สั่งว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครสมุทรปราการ เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดได้รับการเลือกตั้งโดยชอบ สรุปได้ดังนี้

๑. การประกาศบัญชีผู้เลือกตั้ง เทศบาลจะต้องประกาศก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ถูกต้องหรือไม่

๒. การแก้ไขเพิ่มเติมประกาศบัญชีผู้เลือกตั้งหลังจากที่ได้ปิดประกาศแล้ว

๒.๑ หากพบข้อบกพร่องก่อนวันเลือกตั้งน้อยกว่าสามสิบวัน เทศบาลจะแก้ไขเพิ่มเติมประกาศบัญชีผู้เลือกตั้งด้วยตนเองได้หรือไม่ ถ้าได้ จะต้องแจ้งผู้ถูกถอนชื่อด้วยหรือไม่

๒.๒ เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ไม่ต้องมีการประชุมคณะกรรมการตรวจคะแนน ดังนั้น หากประชาชนจะขอเพิ่มหรือถอนชื่อจะยื่นคำร้องต่อผู้ใด และผู้ใดมีอำนาจในการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศบัญชีผู้เลือกตั้ง

โดยในส่วนของจังหวัดสมุทรปราการนั้นมีความเห็นในปัญหาที่สองดังนี้

ปัญหาตาม ๒.๑ เนื่องจากกฎหมายไม่ได้กำหนดระยะเวลาที่เทศบาลจะต้องแก้ไขเพิ่มเติมประกาศบัญชีผู้เลือกตั้งไว้ ดังนั้น เทศบาลจึงอาจแก้ไขเพิ่มเติมได้ แม้ก่อนวันเลือกตั้งน้อยกว่าสามสิบวัน

ปัญหาตาม ๒.๒ โดยที่ประกาศบัญชีผู้เลือกตั้งเป็นคำสั่งทางปกครอง กรณีนี้ประชาชนจึงสามารถยื่นอุทธรณ์คำสั่งให้เทศบาลแก้ไขเพิ่มเติมประกาศบัญชีผู้เลือกตั้งได้ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว มีความเห็นดังนี้

ปัญหาที่หนึ่ง เกี่ยวกับกำหนดเวลาในการประกาศบัญชีผู้เลือกตั้ง นั้นเมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๘๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๓๘ ประกอบกับมาตรา ๓๙ วรรคสอง แล้ว เห็นว่า เทศบาลจะต้องดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมบัญชีผู้เลือกตั้งและประกาศให้ประชาชนทราบก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามสิบวัน เพื่อให้ประชาชนมีเวลาในการตรวจสอบและยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้อง

ปัญหาที่สอง การแก้ไขเพิ่มเติมประกาศบัญชีผู้เลือกตั้งภายหลังจากที่ได้ปิดประกาศแล้วนั้น มีความเห็นที่แตกต่างกัน ๒ ความเห็น ดังนี้

ความเห็นที่หนึ่ง ในกรณีที่เทศบาลพบความบกพร่องของประกาศบัญชีผู้เลือกตั้งเอง หรือบุคคลซึ่งไม่มีชื่อในบัญชีผู้เลือกตั้งยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อเมื่อเทศบาลได้ประกาศบัญชีผู้เลือกตั้งตามที่เทศบาลได้แก้ไขเพิ่มเติมตามมาตรา ๓๙ แล้ว ซึ่งในกรณีนี้ไม่มีบทบัญญัติให้บุคคลต้องใช้สิทธิทางศาลเสียก่อน ฉะนั้น เมื่อเทศบาลวินิจฉัยว่าผู้ร้องเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ก็สามารถแก้ไขเพิ่มเติมบัญชีผู้เลือกตั้งที่บกพร่องนั้นได้เนื่องจากประกาศบัญชีผู้เลือกตั้งเป็นคำสั่งทางปกครอง เมื่อพบข้อบกพร่องผู้มีอำนาจประกาศก็สามารถดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องได้

ในส่วนของการที่บุคคลจะยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมประกาศบัญชีผู้เลือกตั้งนั้น พิจารณาได้เป็น ๓ กรณี ดังนี้

(๑) การขอเพิ่มชื่อผู้เลือกตั้งในกรณีที่ชื่อของตนตกหล่นไม่มีในบัญชีผู้เลือกตั้ง ผู้เลือกตั้งมีสิทธิยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อของตนต่อเทศบาลได้ ตามความเห็นที่กล่าวมาข้างต้น

(๒) ผู้เลือกตั้งที่ถูกถอนชื่อออกจากบัญชีผู้เลือกตั้ง อันเนื่องมาจากการแก้ไขเพิ่มเติมของเทศบาลตามมาตรา ๓๙ แล้ว มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๔๐ วรรคสอง

(๓) ผู้เลือกตั้งคนใดเห็นว่าบุคคลที่เทศบาลเติมชื่อลงในบัญชีผู้เลือกตั้งในการแก้ไขเพิ่มเติมบัญชีผู้เลือกตั้งไม่มีสิทธิลงคะแนน มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง

ความเห็นที่สอง โดยที่การเลือกตั้งในครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งใหม่ที่ยังไม่พ้นหกเดือนนับแต่วันเลือกตั้งครั้งสุดท้าย ซึ่งบัญชีผู้เลือกตั้งจะใช้บัญชีผู้เลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ที่แก้ไขเพิ่มเติมตามหลักฐานที่ปรากฏ และเมื่อเทศบาลได้ปิดประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งตามกฎหมายแล้ว เทศบาลก็จะไม่สามารถแก้ไขเพิ่มเติมบัญชีผู้เลือกตั้งได้ เนื่องจากตามมาตรา ๓๙ วรรคสอง บัญญัติห้ามมิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๘ มาใช้บังคับ วิธีการเพิ่มชื่อและถอนชื่อจึงไม่อาจนำมาใช้ได้ ประกอบกับการเลือกตั้งใหม่มีระยะเวลาห่างจากการเลือกตั้งครั้งก่อนยังไม่พ้นหกเดือน การเปลี่ยนแปลงข้อมูลของผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น่าจะมีมากมาย จึงเป็นหน้าที่ของเทศบาลที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมบัญชีผู้เลือกตั้งให้สมบูรณ์เรียบร้อยก่อนปิดประกาศ อย่างไรก็ตาม ถ้าเกิดข้อโต้แย้งขึ้นหลังจากการปิดประกาศบัญชีผู้เลือกตั้ง ผู้เลือกตั้งก็อาจฟ้องศาลตามมาตรา ๕๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งต่อไปได้

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีตามข้อหาดังกล่าวเป็นปัญหาการตีความข้อกฎหมายที่อาจกระทบสิทธิของบุคคลและมีผลต่อการจัดการเลือกตั้งของเทศบาล ประกอบกับมีความเห็นที่ต่างกันในบางประเด็น จึงขอหารือดังนี้

๑. ความเห็นของกระทรวงมหาดไทยที่เห็นว่า การประกาศบัญชีผู้เลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลในกรณีที่จัดให้มีการเลือกตั้งใหม่จะต้องกระทำก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ถูกต้องหรือไม่

๒. เทศบาลจะมีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมบัญชีผู้เลือกตั้งที่ประกาศไปแล้ว ได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๑๐) ได้พิจารณาปัญหาข้อหาดังกล่าวข้างต้น โดยได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) แล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ปัญหาข้อหานี้สืบเนื่องมาจากได้มีบุคคลซึ่งเมื่อครั้งที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองสมุทรปราการในวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๒ บุคคลนั้นยังไม่มีสิทธิเลือกตั้ง เนื่องจากไม่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด แต่ภายหลังที่ศาลได้มีคำสั่งว่าการเลือกตั้งดังกล่าวไม่มีผู้ใดได้รับเลือกตั้งโดยชอบ และได้มีการประกาศให้มีการเลือกตั้งใหม่ บุคคลนั้นได้มีคุณสมบัติที่จะเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว แต่ในการประกาศบัญชีผู้เลือกตั้งของเทศบาลกลับไม่ปรากฏชื่อบุคคลดังกล่าว และโดยที่กรณีเป็นการเลือกตั้งใหม่ในวันเลือกตั้งใหม่ยังไม่พ้นหกเดือนนับแต่วันเลือกตั้งครั้งสุดท้าย ซึ่งจะไม่มีการประชุมของคณะกรรมการตรวจคะแนนตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๕๔๒ ประกอบกับในการเลือกตั้งครั้งก่อน บุคคลดังกล่าวยังไม่มีสิทธิเลือกตั้ง ฉะนั้น ในบัญชีผู้เลือกตั้งเดิมจึงไม่มีชื่อปรากฏอยู่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๑๐) ได้พิจารณาปัญหาข้อหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว มีความเห็นดังนี้

ปัญหาที่หนึ่ง เห็นว่า ตามปัญหาข้อหาหรือ เป็นกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งว่าไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดได้รับเลือกตั้งโดยชอบตามมาตรา ๕๘^๑ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๕๔๒ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้เทศบาลมีหน้าที่จัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ และในการดำเนินการเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๖^๒ อันเป็นบทบัญญัติทั่วไปเกี่ยวกับระยะเวลาการรับสมัครที่กำหนดไว้ในประกาศให้มีการเลือกตั้ง ซึ่งจะต้องกำหนดไว้น้อยกว่าเจ็ดวันและไม่เกินสิบห้าวัน โดยวันสุดท้ายของระยะเวลาดังกล่าวต้องก่อนวัน

^๑ มาตรา ๕๘ เมื่อศาลได้รับคำร้องคัดค้านแล้ว ให้ดำเนินการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยเร็ว โดยให้เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการเลือกตั้งหรือผู้ได้รับเลือกตั้งที่มีส่วนได้เสียมีโอกาสต่อสู้การคัดค้านนั้น เมื่อศาลสั่งอย่างใด ให้แจ้งคำสั่งไปยังเทศบาลโดยมิชักช้า คำสั่งศาลนั้นให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ศาลสั่งว่าบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดมิได้รับเลือกตั้งโดยชอบ และไม่ได้สั่งว่าผู้ใดได้รับเลือกตั้งโดยชอบ หรือกรณีที่ศาลสั่งว่าไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดได้รับเลือกตั้งโดยชอบ ให้เป็นหน้าที่เทศบาลจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่สำหรับตำแหน่งที่ว่าง และภายใต้บังคับมาตรา ๖ ให้เทศบาลประกาศให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนพ้นสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำสั่งศาล เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

ในระหว่างที่ศาลยังมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าผู้สมัครซึ่งเทศบาลได้ประกาศว่าได้รับเลือกตั้งนั้นเป็นสมาชิกสภาเทศบาลโดยชอบ

^๒ มาตรา ๖ ระยะเวลารับสมัครเลือกตั้งจะต้องกำหนดไว้น้อยกว่าเจ็ดวันและไม่เกินสิบห้าวันโดยกำหนดวันสุดท้ายของระยะเวลารับสมัครไว้ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

เลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และมาตรา ๓๔^๓ ก็ได้บัญญัติให้ประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ก่อนวันเลือกตั้ง จากระยะเวลาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าระยะเวลาสามสิบวันจึงเป็นสาระสำคัญของการกำหนดสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิเลือกตั้ง ฉะนั้น การจัดการเลือกตั้งตามมาตรา ๓๔^๔ ย่อมต้องอยู่ในหลักเกณฑ์เดียวกันนั้นด้วย โดยต้องประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งตามระยะเวลาที่กำหนดในมาตรา ๓๔

ปัญหาที่สอง เห็นว่า การที่กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลกำหนดให้ต้องประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามสิบวันตามมาตรา ๓๔ ก็เนื่องจากการให้เกิดความชัดเจนและแน่นอน และเพื่อให้มีเวลาที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเข้าตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งดังกล่าวได้ว่าถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ ซึ่งหากผู้มีสิทธิเลือกตั้งเห็นว่าบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งไม่ถูกต้องครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็นการขอเพิ่มชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งหรือถอนชื่อผู้ที่ไม่มีสิทธิลงคะแนนจากบัญชีดังกล่าวก็มีสิทธิยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมบัญชีรายชื่อดังกล่าวต่อคณะกรรมการตรวจคะแนนซึ่งเป็นองค์กรอีกองค์กรหนึ่งต่างหากจากเทศบาลที่เป็นผู้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งเพื่อให้พิจารณาวินิจฉัยคำร้องดังกล่าวได้ตามมาตรา ๔๐^๕ หรือมาตรา ๔๑^๖ และหลังจากนั้น หากไม่เห็นพ้องกับการพิจารณาของคณะกรรมการตรวจ

^๓ มาตรา ๓๔ เมื่อได้มีการประกาศให้เลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลในเขตเลือกตั้งใดแล้ว ให้เทศบาลจัดทำประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งไว้ ณ สำนักงานเทศบาล ที่สาธารณะที่เห็นได้ง่าย และที่เลือกตั้งหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

บัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นหน้าที่ของเทศบาลคัดรายชื่อผู้เลือกตั้งจากทะเบียนบ้าน

ในการคัดรายชื่อผู้เลือกตั้งตามวรรคสอง ถ้าปรากฏว่ามีบุคคลสัญชาติไทยผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ และมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคม ของปีที่มีการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง ให้เป็นหน้าที่ของเทศบาลทำการตรวจสอบว่าบุคคลนั้นเป็นผู้เลือกตั้งหรือไม่ ถ้าเป็นก็ให้บันทึกไว้เป็นหลักฐานและคัดชื่อลงในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง ในกรณีมีความจำเป็นต้องสอบถามบุคคลดังกล่าวให้เทศบาลส่งเจ้าหน้าที่ไปสอบถามบุคคลนั้น ณ บ้านที่ปรากฏตามทะเบียน

เพื่อประโยชน์ในการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้เทศบาลจัดให้มีบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งไว้เป็นประจำ และแก้ไขให้ถูกต้องทุกปี บัญชีดังกล่าวผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิตรวจดู และขอยื่นคำร้องแก้ไขให้ถูกต้องได้ โดยนำความในมาตรา ๔๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

^๔ มาตรา ๓๔ ในกรณีที่มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งใด ให้ใช้บัญชีผู้เลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งสุดท้ายในเขตเลือกตั้งนั้น ซึ่งเทศบาลได้แก้ไขเพิ่มเติมต่อมาตามหลักฐานที่ปรากฏเป็นบัญชีผู้เลือกตั้งในการเลือกตั้งใหม่นี้

ถ้าวันเลือกตั้งใหม่ยังไม่พ้นหกเดือนนับแต่วันเลือกตั้งครั้งสุดท้าย ห้ามมิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๘ มาใช้บังคับ

^๕ มาตรา ๔๐ บุคคลใดไม่มีชื่อในบัญชีผู้เลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งใด ถ้าเห็นว่าตนสมควรมีชื่อเป็นผู้เลือกตั้งในหน่วยนั้น อาจร้องต่อคณะกรรมการตรวจคะแนนในวันและเวลาที่คณะกรรมการประชุมกันเป็นครั้งแรกตามมาตรา ๓๘ ถ้าคณะกรรมการตรวจคะแนนวินิจฉัยว่าผู้ร้องมีสิทธิลงคะแนนในหน่วยนั้น ก็ให้เติมชื่อผู้ร้องลงในบัญชี ถ้าวินิจฉัยว่าผู้ร้องไม่มีสิทธิลงคะแนนในหน่วยนั้นก็ให้ยกคำร้องเสีย

คะแนนก็เป็นเรื่องที่ผู้ยื่นคำร้องอาจใช้สิทธิร้องขอต่อศาลตามมาตรา ๔๐ วรรคสอง หรือมาตรา ๔๑ วรรคสอง แล้วแต่กรณี ต่อไปได้ บทบัญญัติดังกล่าวเป็นหลักการอันสำคัญในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลที่จะทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ด้วยเหตุนี้ เมื่อกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลได้กำหนดเรื่องการใช้สิทธิในการขอเพิ่มเติมหรือถอนชื่อบุคคลในบัญชีผู้เลือกตั้งที่เทศบาลประกาศไว้เป็นการเฉพาะแล้ว โดยให้แต่เพียงผู้มีสิทธิเลือกตั้งเท่านั้นที่จะทำการดังกล่าวได้ เทศบาลจึงไม่มีอำนาจที่จะแก้ไขเพิ่มเติมบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งหลังจากที่เทศบาลได้ประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งไปแล้วได้

สำหรับกรณีที่หาหรือมานี้เป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากกรณีที่ศาลมีคำสั่งว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลครั้งที่ผ่านมามีผู้หนึ่งผู้ใดได้รับการเลือกตั้งโดยชอบ และเทศบาลได้ประกาศให้มีการเลือกตั้งใหม่ซึ่งเป็นกรณีที่ยังไม่พ้นกำหนดระยะเวลาหกเดือนนับจากการเลือกตั้งครั้งก่อนอันเป็นกรณีของมาตรา ๓๙^๗ วรรคสอง กรณีมีปัญหาว่าหากปรากฏต่อมาว่าหลังจากที่เทศบาลได้ประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งแล้ว ผู้มีสิทธิเลือกตั้งบางคนเห็นว่าตนไม่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง กรณีเช่นนี้ผู้ที่อ้างว่าตนมีสิทธิเลือกตั้งจะดำเนินการอย่างไรเพื่อให้ตนมีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งได้ ในประเด็นนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๑๐) เห็นว่า กรณีการเลือกตั้งใหม่ตามมาตรา ๓๙ วรรคสองนี้ คงมีลักษณะเช่นเดียวกับการเลือกตั้งในกรณีปกติที่เมื่อเทศบาลได้ประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งแล้ว เทศบาลก็ไม่สามารถที่จะทำการแก้ไขบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งได้เอง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ประสงค์จะขอเพิ่มเติมชื่อของตนในบัญชีผู้เลือกตั้งย่อมต้องดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในมาตรา ๔๐^๘ ต่อไปเช่นเดียวกับการเลือกตั้งในกรณีปกติ

ในกรณีที่คณะกรรมการตรวจคะแนนยกคำร้อง หรือไม่แก้ไขเพิ่มเติมบัญชีตามคำร้องของผู้ใดหรือในกรณีที่เทศบาลถอนชื่อผู้ใดออกจากบัญชีผู้เลือกตั้งตามมาตรา ๓๙ ผู้ที่มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นซึ่งเขตเลือกตั้งนั้นอยู่ในเขตอำนาจ ถ้าศาลเห็นว่าผู้ไม่มีสิทธิลงคะแนนในหน่วยนั้น ก็ให้สั่งให้คณะกรรมการตรวจคะแนนเติมชื่อลงในบัญชี ถ้าศาลเห็นว่าไม่มีสิทธิลงคะแนนในหน่วยนั้นก็ให้สั่งยกคำร้องเสีย และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การใดที่คณะกรรมการตรวจคะแนนได้ปฏิบัติไปก่อนรับคำสั่งศาลให้เป็นอันสมบูรณ์ตามกฎหมาย

^๖ มาตรา ๔๑ ผู้เลือกตั้งคนใดเห็นว่าตามบัญชีผู้เลือกตั้งปรากฏชื่อบุคคลที่ไม่มีสิทธิลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้ง อาจร้องต่อคณะกรรมการตรวจคะแนนในวันและเวลาที่คณะกรรมการประชุมกันเป็นครั้งแรกตามมาตรา ๓๘ ให้ถอนชื่อบุคคลนั้นออกจากบัญชี ถ้าคณะกรรมการตรวจคะแนนวินิจฉัยให้ถอนชื่อบุคคลออกจากบัญชี ให้แจ้งเป็นหนังสือให้บุคคลนั้นทราบโดยเร็ว

บุคคลผู้ถูกถอนชื่อหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการยกคำร้อง หรือไม่แก้ไขเพิ่มเติมบัญชีตามคำร้องของตนตามความในวรรคก่อนก็ดี ผู้เลือกตั้งคนใดเห็นว่าบุคคลที่เทศบาลหรือคณะกรรมการตรวจคะแนนได้เติมชื่อลงในบัญชีผู้เลือกตั้งตามความในมาตรา ๓๙ หรือมาตรา ๔๐ แล้วแต่กรณี เป็นผู้ไม่มีสิทธิลงคะแนนก็ดี มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นซึ่งเขตเลือกตั้งนั้นอยู่ในเขตอำนาจ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^๘ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

กรณีอาจมีปัญหาต่อไปว่า เมื่อมาตรา ๓๙ วรรคสอง บัญญัติว่ามีให้นำมาตรา ๓๘^๙ มาใช้บังคับแล้ว ผู้ร้องขอเพิ่มชื่อของตนในบัญชีผู้เลือกตั้งจะร้องต่อคณะกรรมการตรวจคะแนนได้อย่างไรนั้น เห็นว่า มาตรา ๓๙ ที่มีให้นำมาตรา ๓๘ มาใช้บังคับนั้นมีความหมายเพียงว่า ในการดำเนินการของคณะกรรมการตรวจคะแนนนั้นไม่อยู่ในบังคับที่จะต้องจัดให้มีการประชุมตามวันและเวลาที่บัญญัติไว้ในมาตราดังกล่าว ซึ่งมาตรา ๓๘ เป็นเพียงวิธีการในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจคะแนนกรณีการเลือกตั้งตามวาระปกติ ซึ่งไม่อาจนำมาแปลความหมายของมาตรา ๓๙ ในลักษณะที่เป็นการตัดสิทธิของบุคคลที่มีสิทธิเลือกตั้งอยู่แล้วตามกฎหมายได้ โดยสรุปผู้ที่เห็นว่าตนไม่มีชื่ออยู่ในบัญชีผู้เลือกตั้งจึงย่อมมีสิทธิที่จะดำเนินการเพื่อขอให้มีการเพิ่มชื่อของตนโดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ในมาตรา ๔๐^{๑๐} ได้เช่นเดียวกับการร้องขอเพิ่มชื่อในบัญชีผู้เลือกตั้งในกรณีเลือกตั้งปกติทั่วไปที่ไม่ใช่การเลือกตั้งตามมาตรา ๓๙^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลฯ

(ลงชื่อ) อักษราทร จุฬารัตน

(นายอักษราทร จุฬารัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๔๒

^๙ มาตรา ๓๘ ก่อนวันเลือกตั้งสิบห้าวัน ให้คณะกรรมการตรวจคะแนนประชุมกันเป็นครั้งแรกตั้งแต่ ๘.๐๐ นาฬิกา ถึง ๑๖.๐๐ นาฬิกา ณ ที่เลือกตั้ง เพื่อพิจารณาคำร้องและแก้ไขเพิ่มเติมบัญชีผู้เลือกตั้งตามมาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๑ บัญชีผู้เลือกตั้งเท่าที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมภายในกำหนดเวลาประชุมของคณะกรรมการดังกล่าวนี้ ให้ประกาศไว้ ณ ที่เลือกตั้งตั้งแต่วันประชุมของคณะกรรมการเป็นต้นไป

ก่อนวันเลือกตั้งสามวัน ให้คณะกรรมการตรวจคะแนนประชุมกันอีกครั้งหนึ่งตั้งแต่ ๘.๐๐ นาฬิกา ถึง ๑๖.๐๐ นาฬิกา ณ ที่เลือกตั้งนั้น เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมบัญชีผู้เลือกตั้งตามคำสั่งศาล ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๑ และบัญชีผู้เลือกตั้งอันได้แก้ไขเพิ่มเติมแล้วดังว่านี้ ให้ประกาศไว้ ณ ที่เลือกตั้งตั้งแต่วันประชุมของคณะกรรมการเป็นต้นไป

ให้เจ้าหน้าที่คะแนนทำหน้าที่เลขานุการในการประชุมของคณะกรรมการตรวจคะแนน

^{๑๐} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^{๑๑} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น